

Brave new world?

Over ontwikkelingen inzake cognossementen en zeevrachtbrieven

BVZ Lentecauserie 26 april 2016
Frank Stevens

Casus:

- 12 containers diepgevroren tonijn, Cartagena (Spanje) naar Yokohama (Japan)
- diverse vertragingen tijdens de reis:
  - (geplande) overslag in Valencia, 3 containers pas met volgende schip
  - alarm in 1 container, herstuid in andere container in Barcelona
  - extra wegvervoer in Japan gevraagd door bestemming
- uitgifte cognossementen zou nog bijkomende vertraging veroorzaken
- voorstel vervoerder, geaccepteerd door lading: *zeevrachtbrief*
- ladingschade in 3 containers

HVR en zeevrachtbrieven

- zijn de HVR *dwingend* van toepassing?
- Art. 2 HVR / art. 91 § 2:
... in alle overeenkomsten tot vervoer van goederen over zee ...
- Art. 1 (b) HVR / art. 91 § 1 (b):
"vervoerovereenkomst" slaat slechts op een vervoerovereenkomst waarvan blijkt uit een cognossement of een dergelijk stuk
- zeevrachtbrief $\neq$ cognossement of gelijkaardig stuk

HVR en zeevrachtbrieven

- Kyokuyo Co Ltd v A.P. Moller Maersk (*The Maersk Tangier*) [2017] EWHC 654.
- daadwerkelijk cognossement niet vereist, intentie om cognossement uit te geven volstaat
Pyrene v Scindia
- in se gaat het niet om het cognossement, maar om het *recht* om een cognossement te bekomen
- hoe dit recht *niet* uitgeoefend wordt is irrelevant:
  - door geen cognossement te vragen
  - door een ander soort document te aanvaarden

HVR en zeevrachtbrieven

- HVR zijn dwingend van toepassing indien de afzender initieel het recht had een cognossement te verlangen, ook wanneer:
  - er uiteindelijk geen cognossement wordt uitgegeven (*Pyrene v Scindia*)
  - **er aan ander document dan een cognossement wordt gebruikt**
(*Kyokuyo v Maersk*)

⇒ beroep

HVR en zeevrachtbrieven

- A.P. Moller Maersk v Kyokuyo Ltd [2018] EWCA Civ 778.
- uitspraak eerste aanleg bevestigd
  - de wijze waarop het recht op een cognossement *niet* wordt uitgeoefend is irrelevant
  - *Pyrene v Scindia* (e.a.) was niet louter een pragmatische oplossing voor een praktisch probleem
  - juridische regime mag niet plots veranderen van dwingend / HVR (vóór uitgifte transportdoc.) naar niet-dwingend / niet-HVR (na uitgifte transportdoc.)

HVR en zeevrachtbrieven

- A.P. Moller Maersk v Kyokuyo Ltd [2018] EWCA Civ 778.
- Art. 10 HVR:
*The provisions of this Convention shall apply to every **Bill of Lading** relating to the carriage of goods ...*
- moet geïnterpreteerd worden in het licht van het toepassingsgebied
- als de HVR van toepassing zijn, verwijst "Bill of Lading" naar het transportdocument dat de facto gebruikt werd, of dat gebruikt zou zijn indien er een document uitgegeven zou zijn

HVR en zeevrachtbrieven

- uitweg?
- kunnen partijen overeenkomen dat lading geen recht heeft op een cognossement?

- in principe wel, maar:
- Art. 3 (8) HVR / art. 91, § 3, 8°

Iedere bepaling, beding of afspraak in een vervoerovereenkomst, waardoor de vervoerder of het schip wordt ontheven van aansprakelijkheid ... is nietig, van onwaarde en zonder gevolg.

- enige zekere uitweg is onmiddellijk, vanaf het allereerste begin, overeen te komen dat geen cognossement uitgegeven zal worden

HVR en zeevrachtbrieven

- HVR verliezen hun 'cognossementsfocus' en sluiten aan bij de andere vervoersverdragen, zowel maritiem (Hamburg, Rotterdam) als niet-maritiem (CMR, CIM, Montreal)

Casus:

- vervoer van een transformator van Bilbao (Spanje) naar Houston (USA)
- cognossement uitgegeven
  - Non Negotiable
  - Express Release
  - Number of original Bills of Lading: 0 - None
  - 'Copy Not Negotiable' stempel
- transformator wordt beschadigd afgeleverd
- HVR van toepassing?

Zeevrachtbrief vs cognossement

- Rb. Rotterdam 14 maart 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:2791, S&S 2018/86.
- cognossement is in casu geen waardepapier
  - 'express delivery' (zonder presentatie cognossement)
  - geen originelen
  - expliciete 'non negotiable' vermelding
  - cognossement enkel elektronisch bezorgd, niet op papier
- een vermoemde zeevrachtbrief dan?
  - neen ... geen zeevrachtbrief

Zeevrachtbrief vs cognossement

- maar hoe dan ook zijn de HVR dwingend van toepassing
- de Engelse tekst van de HVR "*bill of lading or any similar document of title*" is onjuiste vertaling van de authentieke Franse tekst
  - *document similaire formant titre pour le transport*
  - cf. art. 91: een cognossement of een dergelijk stuk recht gevend op het vervoer van goederen over zee
- zeevrachtbrief = een dergelijk stuk recht gevend op vervoer?
  - nee ...

Zeevrachtbrief vs cognossement

- afzender verkeerde in de veronderstelling dat hij een 'normaal' cognossement (waardepapier) zou krijgen
- eenzijdige beslissing van de vervoerder om een niet-cognossement / niet-zeevrachtbrief uit te geven, zonder expliciete of impliciete instemming van de afzender
- afzender was gerechtigd, en is gerechtigd gebleven op een 'echt' cognossement

⇒ HVR dwingend van toepassing

Belgisch recht

- Smeesters & Winkelmolen
  - intentie om een cognossement uit te geven volstaat voor toepassing HVR
- Cass. 11 september 1970
  - enkel de derde houder wordt beschermd
  - verhandeld cognossement is vereist voor dwingende toepassing HVR

Belgisch recht

- Belgisch Scheepvaartwetboek
  - goedgekeurd door Kamer op 1 april 2019
  - Doc 54 3536/005
- Boek 2 - Zeevaart
  - Titel 6 - Bevrachting en vervoer
    - Hoofdstuk 2 - Vervoer
      - Afdeling 1 - Goederenvervoer
        - Onderafdeling 1 - Regels van Den Haag en Visby
        - (Onder)Afdeling 2 - Bijzondere bepalingen

Belgisch recht

Belgisch recht:

- (Onder)Afdeling 2
- art. 2.6.2.11 - 2.6.2.33)

HVR

Onderafdeling 1
(art. 2.6.2.1 - 2.6.2.10)
(het oude 'Art. 91')

- toepassingsgebied uitgebreid
- aanvullende bepalingen toegevoegd

Belgisch recht

- toepassingsgebied:
  - HVR (art. 2.6.2.1, 2°):
    - *vervoerovereenkomst waarvan blijkt uit een cognossement of enig soortgelijk stuk (= klassiek HVR)*
    - *alsmede elke andere overeenkomst waarbij een partij, vervoerder genoemd, zich er tegenover een afzender en tegen vergoeding toe verbindt om goederen te vervoeren over zee*
  - Belgische regels (art. 2.6.2.11, 1°):
    - *elke overeenkomst waarbij een partij, vervoerder genoemd, zich er tegenover een afzender en tegen vergoeding toe verbindt om goederen te vervoeren over zee*

Belgisch recht

- documentaire benadering (cognossement of soortgelijk) wordt losgelaten, aanknoping bij de vervoerovereenkomst als zodanig
- vervoer *vanuit* België (= HVR) en *naar* België
  - art. 2.6.2.2 § 1
  - art. 2.6.2.13

Belgisch recht

- wanneer geldt Belgisch recht?
  - beide Onderafdelingen zijn van 'bijzonder dwingend recht' (art. 2.6.2.2 § 2, art. 2.6.2.13)
  - art. 9.2 Rome I: *Niets in deze verordening beperkt de toepassing van de bepalingen van bijzonder dwingend recht van de rechter bij wie de zaak aanhangig is.*
- Belgische rechter principieel steeds bevoegd
  - art. 2.6.2.12:
Onverminderd andere bevoegdheidsgronden zijn de Belgische rechters bevoegd om kennis te nemen van de vorderingen betreffende zeevervoerovereenkomsten voor vervoer naar of uit België.

Belgisch recht

- quid forumclausules?
- art. 2.6.2.24, lid 1
  - *De rechten en plichten van de bestemming, die niet terzelfdertijd de afzender is, worden beheerst door:*
    1. *de bepalingen van deze afdeling, en*
    2. *door deze van het vervoersdocument.*
- bevestiging van de klassieke positie dat de cognossementshouder niet de rechtsopvolger is van de afzender

Belgisch recht

- quid forumclausules?
- art. 2.6.2.24, lid 2
  - *De instemming van de bestemming, die niet terzelfdertijd de afzender is, met een rechtsmacht-, rechtskeuze- of arbitragebeding wordt niet bewezen door het loutere feit dat de bestemming het vervoersdocument zonder voorbehoud heeft aangenomen of de aflevering van de goederen heeft gevraagd en bekomen.*

Belgisch recht

- vorderingsrecht uitgebreid
- art. 2.6.2.32
  - afzender en bestemming zijn vorderingsgerechtigd
  - bestemming dient geen schade in eigen vermogen aan te tonen
  - afzender dient aan te tonen:
    - dat hij de schade geleden heeft, of
    - dat de bestemming niet vordert

Belgisch recht

- naar komend recht:
  - onderscheid cognossement / zeevrachtbrief / andere transportdocumenten verliest aan relevantie
  - HVR (+ toevoegingen) worden dwingend van toepassing op vervoer van goederen over zee